

نان داغ، کباب داغ

روایت‌هایی مضحک از دربار سلاطین قاجار

رضا بهرام‌پور

سرشناسه:	بهرام پور قره تپه، رضا، ۱۳۶۸ -
عنوان و نام پدیدآور:	نان داغ، کباب داغ: روایت‌هایی مضحک از دربار سلاطین قاجار / رضا بهرام پور
مشخصات ناشر:	تهران: نشر قطره، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری:	۱۸۸ ص
فروست:	سلسله انتشارات - ۲۰۰۵. ادبیات - ۲۵۵
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۲۰۱-۰۲۱-۸
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
موضوع:	طنز فارسی - قرن ۱۴
موضوع:	Satire, Persian-20th Century
موضوع:	ایران - تاریخ - قاجاریان - ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ ق - لطیفه، هجو وطنز
موضوع:	Iran-History-Qajars, 1779-1925-Anecdotes
رده‌بندی کنگره:	PIR ۸۳۳۵ / ۳۷ هـ / ۱۳۹۷ ن ۲
رده‌بندی دیویی:	۸ فا ۷ / ۶۲
شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی:	۵۳۳۴۵۰۶

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۰۱-۰۲۱-۸ ISBN: 978-622-201-021-8

نشر غتړه

نان داغ، کباب داغ

رضا بهرام پور

صفحه آرا: ژيلا پي سخن

طراح جلد: مهسا ثابت ديلمی

چاپ سوم: پاییز ۱۳۹۸

چاپ: دیجیتال نقش

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

بها: ۲۷۰۰۰ تومان

نشر قطره به هیچ وجه از برجسب برای تغییر قیمت استفاده نمی کند.

استفاده از این اثر، به هر شکلی،

بدون اجازه ممنوع است.

خیابان دکتر فاطمی، خیابان شیخلر (ششم)، کوچه‌ی بنفشه، پلاک ۸

تلفن: ۳-۵۱-۳۳ ۹۷ ۸۸

دورنگار: ۸۲ ۰۷ ۷۸ ۸۹

کد پستی: ۱۴۱۵۶۷۳۳۱۳

www.nashreghatreh.com

info@nashreghatreh.com

nashr.ghatreh@yahoo.com

Printed in the Islamic Republic of Iran

فهرست

- مقدمه ۱۱
۱. شوهر عمه‌ی بی ادب! ۱۳
۲. بدون شرح! ۱۵
۳. قیمت گوش ۱۶
۴. کتاب خوان همایونی ۱۷
۵. حتی در جهنم! ۲۰
۶. تفاوت نقدی هجو و مدح ۲۲
۷. دماغ لله بزرگ است! ۲۴
۸. حیرت از قانون مداری ۲۶
۹. قصه‌ی چکمه‌ی فرنگی ۲۸
۱۰. بَدا به حال روس! ۳۰
۱۱. فتوای عجیب ۳۲
۱۲. سیب زمینی ۳۴
۱۳. بدتر از طاعون ۳۶
۱۴. تهدید ملکه‌ی انگلیس ۳۸
۱۵. خرافه پرستی ۴۰
۱۶. حاجی حقه‌باز! ۴۱
۱۷. یک قاشق آب شورا! ۴۳
۱۸. برای تو نان که دارد! ۴۵
۱۹. خواب دراز ۴۶

۲۰. شاه و وزیر..... ۴۸
۲۱. توسعه‌ی صنعت..... ۴۹
۲۲. قاطعیت امیر..... ۵۱
۲۳. تأدیب سفیر روس..... ۵۳
۲۴. فکر فردایت باش!..... ۵۵
۲۵. حمام آخر..... ۵۶
۲۶. خدمت کرد!..... ۵۸
۲۷. حکومت قبیله‌ای..... ۶۱
۲۸. مصلحت‌اندیشی..... ۶۳
۲۹. بروکسل یا کلم پیچ!..... ۶۵
۳۰. غزل دزدی..... ۶۷
۳۱. سلفی شاه با شلوارک!..... ۶۹
۳۲. تملق شاه..... ۷۱
۳۳. عصر طلایی سانسور..... ۷۳
۳۴. حوض..... ۷۵
۳۵. هر کجا که شما بفرمایید!..... ۷۷
۳۶. حقوق نجومی..... ۷۹
۳۷. گاومیش نوری..... ۸۰
۳۸. فضولی موقوف!..... ۸۱
۳۹. زن خوب..... ۸۳
۴۰. عذر بدتر از گناه..... ۸۶
۴۱. بدن خر..... ۸۹
۴۲. صاحب اختیار..... ۹۱
۴۳. بچه‌ی فقرا..... ۹۳
۴۴. غذای حرم شاهی..... ۹۵
۴۵. لطف دوستان..... ۹۷

۴۶. کله پاچه‌ی همایونی..... ۹۹
۴۷. مسئلُن!..... ۱۰۰
۴۸. عادت به بی‌قاعدگی در ایران..... ۱۰۲
۴۹. املاکِ بابی!..... ۱۰۴
۵۰. عاقبتِ کتاب نگاشتن..... ۱۰۶
۵۱. اسبابِ معیشت شیخ شیپور..... ۱۰۸
۵۲. نوکر شاه، فقط همین!..... ۱۰۹
۵۳. من نبودم!..... ۱۱۱
۵۴. باز این شد یک چیزی!..... ۱۱۳
۵۵. مواجب دولتی..... ۱۱۵
۵۶. بست نشینی..... ۱۱۷
۵۷. عادل..... ۱۱۸
۵۸. پیشکشی..... ۱۲۰
۵۹. رقابت در غارت مردم..... ۱۲۲
۶۰. هیچ کس جز شاه!..... ۱۲۴
۶۱. این فرنگی نجس!..... ۱۲۶
۶۲. باز هم این فرنگی نجس!..... ۱۲۸
۶۳. تفاوت ایران و اروپا..... ۱۳۱
۶۴. تمثال همایون هم!..... ۱۳۳
۶۵. زرافه..... ۱۳۵
۶۶. قلب شیر..... ۱۳۷
۶۷. ریشه‌ی ظلم..... ۱۳۹
۶۸. جواب دندان شکن..... ۱۴۱
۶۹. یکی کم است!..... ۱۴۳
۷۰. اعتقاد به طلسم و جادو..... ۱۴۵
۷۱. درخواست بستیان..... ۱۴۷

۷۲. منافات با نوکری! ۱۵۰
۷۳. یادم می‌رفت! ۱۵۲
۷۴. توجیهات آبدوغ‌خیزی! ۱۵۳
۷۵. نیاز فوری به وام! ۱۵۵
۷۶. اشتباه محاسباتی ۱۵۷
۷۷. بالاخره گران یا ارزان؟! ۱۵۹
۷۸. مخالف آزادی ۱۶۱
۷۹. بزن بریم فرنگ! ۱۶۳
۸۰. سعایت بدخواهان ۱۶۵
۸۱. فواید چندهمسری! ۱۶۷
۸۲. فوتبال ۱۶۹
۸۳. رک‌گویی عضدالملک ۱۷۱
۸۴. شبان ۱۷۳
۸۵. مجلس هیچ‌کاره ۱۷۵
۸۶. شاه و بقال ۱۷۷
۸۷. سحر و جادو ۱۷۸
۸۸. در فکر مهاجرت ۱۸۰
۸۹. حکم می‌کنم! ۱۸۲
- فهرست منابع ۱۸۳

مقدمه

عباس میرزا: «قائم مقام! قحط الرجال است!»

قائم مقام: «خیر قربان! قحط الرجال است!»

همین دو جمله برای پی بردن به شرایط و اوضاع عمومی ملک و ملت در عصر پادشاهی سلاطین قاجار کافی و وافی به نظر می‌رسد، دو جمله‌ای که به هنگام مکاتبه‌ی دو تن از معدود بیداران عهد خواب و خاموشی مطلق ایرانیان، از عمق وجودشان برخاسته است و اینک پس از گذشت سالیان دراز بر ذهن و جان ما نقش می‌بندد. آن‌چه قاجار با ما (و مملکت تاریخی ما) کردند، هنوز جای زخمش باقی است و هیچ درمانی نیز تا به حال نتوانسته از دردها و آلامش بکاهد.

شاید بتوان این را از بدشانسی دودمان قاجار دانست که هنگامه‌ی سلطنت و کامرانی‌شان با عصر طلایی ترقی و توسعه‌ی همه‌جانبه‌ی مغرب زمین تلاقی کرده است و ما، خواه ناخواه با مطالعه‌ی سیر حوادث و وقایع آن دور و زمانه اقدام به مقایسه و وزن‌کشی عملکرد سران خویش با سابقه و کارنامه‌ی «آن ور آبی‌ها» می‌نماییم، اما قطعاً نمی‌توان در ذات بی‌لیاقتی و بی‌کفایتی مردان و زنان حاضر در بطن قدرت و حاکمیت قجر تردید روا داشت، چه نخواستند (یا نتوانستند) چشمان خویش را بر حقایق

بگشایند و لجوجانه و مصرانه سعی در پیاده‌سازی سبک و شیوه‌ی حیات و معاش دمه‌ی پیشینیان‌شان داشتند.

صرف طولانی بودن مدت زمان حکومت و کشورداری خود گواه بر کارآمدی، لیاقت، توان و آگاهی بالا نیست، زیرا می‌شود (و خود تاریخ گواه این است که) با فریب‌کاری، نیرنگ‌بازی، ظاهرالصلاحی، تفرقه‌اندازی، زبان‌بازی و حتی ارعاب و تحمیل فشار بر زیردستان، برای مدتی مدید در صدر نشست، اما نه می‌شود محبوب قلوب شد و نه می‌توان کارنامه‌ای قابل دفاع از خویش بر جای گذاشت و این دقیقاً شرح حال پادشاهان قاجاری است!

پیش از این در آب‌دوغ خیار، روایت‌هایی مضحک از سلاطین قاجار، کوشیده بودم در عین ارائه‌ی گزارشی اجمالی از نحوه‌ی مدیریت، شیوه‌ی تصمیم‌گیری و مدل حکومتی قاجاریان، با استفاده از زبان شیرین طنز، اندکی از میزان تلخی و تیرگی روایت‌های موجود و مستندبکاهم و در نهایت مخاطبین احتمالی را به مطالعه و غور در تاریخ علاقه‌مند کنم. در این اثر نیز که به نوعی ادامه‌ی همان کار قبلی است، تمرکز اصلی‌ام بر کادر اجرایی، وزرا، درباریان و اشخاص حقیقی و حقوقی تأثیرگذار بر ذهن و روح سلاطین قجری است که بیش از آنی که در صدد روشن‌گری و امداد بوده باشند، عمری در پی نام و نانی دویده و اکنون من نگارنده را وادار به طنزنویسی کرده‌اند!

در پایان ذکر دو نکته به نظر ضروری می‌رسد. یکم؛ همانند کتاب قبلی (آب‌دوغ خیار) چارچوب اصلی و کلیت روایت‌های گردآوری شده، بر اساس واقعیت بوده و اسنادش (در کتب تاریخی) موجود هستند، تنها جسارت و خبط نگارنده در تغییر و بازنویسی جزئیات و علی‌الخصوص مکالمات و گفت‌وگوهاست. نکته‌ی دوم هم این‌که تلاش شده تا در ذکر و گزارش روایت‌ها، توالی تاریخی حفظ و ترتیب وقوع و حدوث‌شان رعایت شود.

شاد باشید.